

Num.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

XXX

21

DE FOEDERIBUS
DISSERTATIONEM POLITICAM
SUB AUSPICIIS DIVINI NUMINIS
MORE INSTITUTOQVE MAJORUM,
PRO LOCO

*IN AMPLISS. FACULTATE PHILOSOPHICA
BENEVOLE SIBI ASSIGNATO
P. P.*

M. JO. FRIDERICUS SCHARFIUS,

RESPONDENTE

M. JOHANNE MÜLLERO,
*HAUSVALDÄ-LUSATO, ELECTORAL. ALUMNO
AD D. XXI. MENS. JUNII, HORIS SOLEMNIBUS
VENTILANDAM.*

WITTEBERGÆ,

LITERIS EXCUDEBAT JOHANNES HAKE,
cl. l. c. LXX.

115

DE FORDEBIBIS
DISSECTATIONEM POLITICAM
SUB AUSPICIIS DIVINI NUMINI
ANGELICAE UNIVERSITATIS MAJORUM

DE LEO LOZO

INSTITUTUM HUIUS UNIVERSITATIS
SACRILEGII ET INEQUITATIS

M. JOHANNES SCHARIUS

M. JOHANNES SCHARIUS

AD P. SACRILEGII ET INEQUITATIS
UNIVERSITATIS MAJORUM

VENTILANDAM

LITENS EXCUBIT IOHANNES HASE

MDCCXX

QVOD. BENE. VERTAT.

7 E S U S.

ANGELUS. FOEDERIS. DESIDERATISS.
DEUS - HOMO.

BENEDICTUS. IN. SECLA!

HAud abs re nos facturos abitratur, si, animum ad praesens negotium applicantes, nobilissimam hanc, quae est de Foederibus, materia, publicae solemnique ventilationi sistamus. Lubet autem, ne trita violetur methodus, immorari aliquid in limine, & quae circa Nominis rationem observanda veniunt, praelibare. Verborum enim secundum Ictum (a), semper prior, rerum autem posterior debet esse interpretatio, nec nisi fractis hisce putaminibus nucleus unquam gustari poterit.

§. 2. Sanctum itaque ac venerabile Foederis Nomen quod concernit, manasse illud quam plurimi putant a Fide (b); quia, ut in omni contractu, praesertim bonae fidei (c), integra & bona fides requiritur; ita & in Foedere (d). Et non modo fides inviolata, sed & ab omni suspitione remota (e). Unde ab Ennio quoque *Fidus* dictum fuisse testatur VARRO (f). Ex quo post non sine causa factum Foedus videri poterat, quod Antiqui pro i sapissime uterentur, uti in libello suo, frugis sane eximia, de usu antiquae locutionis, docet AUSONIUS POPMA (g). Alii

A 2

dedu-

(a) Arg. l. i. ff. de iust. & iur. Rom. King. de Regim. Sec. & Eccl. lib. i.

claf. 1. c. 1. pro (b) Bodin. lib. 5. de Republ. 6. in pr.

(c) I. 3. C. de ref. Vend.

(d) Seneca l. 1. Ep. 8.

(e) Livius l. 22. Herod. l. 1. & 8. histor. Cicero- ardinus lib. 2. Hist.

(f) Varr. l. 4. LL. 2. 22.

(g) Ausonius Popma l. 1. c. 2. pag. 17.

(h) *Zasius l. 2.*
S. & ita leges,
uu. 19. ff. de o-
rig. Jur. Bodi-
mus dist. loc.

(i) *L. 6. lib. 10.*
C. 24.

(k) *Polydorus*
Vergilius de
incent. rer. lib.
20. 35. Alex. ab
Alex. lib. 5.
gen. die. c. 3.
Schönborn. lib.
40. 35.

(l) *Id. Cluten.*
in fast. para-
doxar. th. 19.
lit. B. Langius
in Polyant.
pag. m. 435.

V. Varemund.
desac. c. 3. n. 17.
(m) *S. Pagnin*
in Thesuro
Ling. Sarr.

pag. m. 332.
Buxtorf. in
Lex. Ebr.

Chald. m. 82.
(n) *Förster. in*
Distin. Ebr. in
Soc. כרת.

(o) *For. Ro-*
man. part. 2.
pag. m. 269.
B. Buchnerus
in Thesuro
Fabr. Emend.
pag. 392.

(p) *V. Glaz. in*
Philol. Sacv. &
B. V. Valther.
in Harmon.
Biblicolocali.

deducunt ab adverbio *foede & cadendo* (h), quia apud Romanos ad foedera facienda utrinque Feciales adhibebantur, qui firmato foedere porcum caedebant filice, ejusmodi exitium imprecantes capiti illius qui prior foedus violasset (i). Hic tamen modus pangendi foedus non fuit unus idemque semper, sive varios populos alios, sive ipsum Romanum spectemus; alibi enim alium ritum fuisse adhibitum constat (k). Quidam à *Fecialibus*, i. e. Sacerdotibus, per quos Foedera fiebant, sicut per seculares bella (l). Verum, ut primam derivationem falsitatis non arguimus, ita alteram tertiamque illi, & si quae sunt, aliis, praeferrimus.

§. 3. *Ebrai* generale nomen habent כרת quod significat rem, quam duo vel plures eligunt, & de ea conveniunt: à Rad. כרת *elegit*, quia socii prius eligendi, quam diligendi (m). Nonnulli, annotante FÖRSTERO, (n) judicârunt dictum pro כרת à Rad. כרת quæ *scindere*, & cum voce כרת juncta, *ferire & scindere pactum* significat, sicut & ipsi Latini dicunt: *percutere seu ferire foedus*: (o) Phrasi sumtâ à vetustissimo ritu, qui circa pacta servabatur, & descriptus est *Gen. 15*. Ubi Abraham jussu DEI quædam animalia dissecabat, volentis eò ipso confirmare promissionem & fidem ipsius. Sicillius ritus meminit quoque *Jeremias c. 34*. *Et tradam viros qui transgrediuntur pactum meum, qui non firmaverunt verba pacti, quod sciderunt coram me. cum vitulum scinderent in duas partes, & transirent inter partes ejus. LXX.* Interpp. Ebraicam hanc vocem semper *Διαφύκην* reddiderunt; quæ testamentum *σπώτος* notat, duobus exceptis locis, *Deut. IX, 15*. ubi voce *μαρτυρία* & *1. Reg. X, 11*. ubi voce *στυλάων* utuntur. Sanè & alia in Scripturis vocabula occurrunt, quæ foedera & pacta significant; sed rariora illa sunt, quare non adscribenda censuimus. (p). *Græcis* communissima vox est *συνθήκη*, *foedus & pactum* (q), sed in

(q) *Scapula Lex. Græc. Lat. pag. 1626.*

scriptura N. Testamenti non legitur. In Veteri Test. LXX. in versione sua, ea usi sunt, *Esa. LXX. i. ἐποίησατε καὶ οὐδὴ καὶ ὁ δὲ τῷ πνεύματι* & *Esa. XXIX. ij. Dan. XI, 6.* In Novo Test. occurrit vox Διαθήκη, quæ apud Bibliorum Interpp. fœdus & pactum significat. Notandum, inquit HIERONYMUS (r) quod *ἡθήκη* verbum Ebraicum Aquila οὐδὴκην, i. e. pactum interpretatur: LXX. semper διαθήκην, i. e. testamentum: & in pleriq; Scripturarum Locis testamentum, non voluntariè defunctorum sonare, sed pactum viventium Luc. 1, 72. καὶ μνηστῆρα διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ. Eph. II, 12. καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας.

S. 4. Apud Latinos idem ferè sonant, *Fœdus, Societas, Amicitia, &c.* Uti cum ex aliis, tum verò vel præcipuè nobis constare potest ex CORNELIO NEPOTE, Scriptore longè majoris præstantiæ, quàm vulgò censetur; qui nunc ea conjungit, tanquam Synonyma, nunc sine discrimine de eadem re jam aliò, jam iterum aliò utitur. (s) FLORUS autem *Commercium* pro fœdere dixit (t). Alii fœdus *Unionem* vocant, præsertim istud Germ. Principum, quod Halæ Svevorum Anno 1610. pactum, de quo Auctor des Calvinischen Models / & *Christ. Ungersdorff. in der Erinnerung von der Calvinisten Art und Feindseligkeit gegen dem H. Röm. Reich.* (u). BESOLDUS, HOENONIUS & PETR. FABER Inducias atque pacificationes pro Synonymis habent: Sed hæ non alio sine fiunt, quàm ut paciscentes se invicè non offendant, nec aliud quàm pacè præstent: Simplicibusq; Juris gentium terminis subsistunt, ne alter alterum offendant; in Fœderibus verò auxilium mutuum promitti solet. (x). Galli Inducias *suspension d' armes* dicunt; *Treugas* verò, quæ longiores induciæ sunt, Latinis *Treves*, at Fœdera *alliances* ratione æternæ pacis. Qua de re consulendus omninò THOLOSANUS, inclutæ famæ Jctus (y). Germanis

A 3

VOCA-

(r) Hieroni. in Malach. c. 1.

(s) Vid. Index Boetian. in Voc. Societas, amicitia
(t) Flor. lib. 3. c. 5. n. 19.

(u) Conf. Goldastus in pol. Imp. Germ. ult. part. Commen. tract. de pac. Ger. Page 15.

(x) Besold. l. 2. Polit. c. 6. §. 1. sect. 2. n. 3. & de fœd. c. 2. n. 5. Henon. th. 7. lib. A. Petr. Fab. lib. 1. Semest. cap. 7.

(y) Tholos. in Synagm. Jur. Univ. lib. 10. de action. Conferatur quoq; Ayala de jure & officio bellicis, lib. 1. c. 7. Meisch. rom. 4. decisum. 88.

vocatur ein Bund und Bundes Einigung/ Hispanis atque Italis *Liga*, quod vocabulum & in Aurea Bulla reperitur, tit. 15.

§.5. Est porro usus hujus vocis non simplex apud bonos Auctores. Ut compendii rem faciamus, usurpatur I. *Improprie*, pro certo & à naturâ vel Numine cuilibet attributo ordine, qui abs semet temerè migrari non potest; sic apud VIRGILIUM(x):

(x) Virg. lib. 1.
Georg. 5. 60.

*Continuò bus leges aeternâs, fœdera certis
Imposuit natura locis.*

Sed Pater omnipotens —

*— Regemq; dedit (sc. ventis) qui fœdere certo
Et premere, & laxas sciret dare jusus habenas. (z)*

(z) lib. 1. Æ-
neid. 5. 65.

II. *Proprie*; atque sic (1) γεινῶς, ut generatim dicatur de omnibus divinis, humanis, publicis & privatis contractibus, matrimoniis, deditioe &c. Hinc apud Eundem (aa):

(aa) in Ciri 9.
414.

*Ille ego sum Minos, sacramento fœdere conjux
Dicte tibi.*

(bb) Flor. lib. 4.
c. 2. num. 13.
(cc) Liv. lib. 1. c.
2. & lib. 9. p. m.
208.

Neq; alia ratione fœdera matrimonii dixit FLORUS (bb) LIVIUS autem domesticum fœdus matrimonium appellat (cc), & opponit fœderi publico. Deditioem fœdus nominat lib. 9. p. m. 208. Ubi Teates, inquit, Apuli impetrarunt, ut fœdus daretur, neq; ut ager tamen fœdere; sed in ditione populi Romani essent. (2) γεινῶς, & speciatim notat illud, quod publicâ autoritate & solenni ritu initur; distinguiturque non tantum à contractibus privatorum; sed & à contractibus Regum circa negotia privata. In hac ultima acceptione nostrâ considerationis est, & cum Praeceptore nostro Venerando, Dn. D. VENDELERO (cujus senectuti DEUS benedicat!) nec non cum Arumeo, Haeronio, Besoldo, Avenario, aliisq; Viris Celeberrimis, sic describere placet: *Fœdus est pactum publicum inter Principes aut civitates liberas de re quâpiam licitâ & honestâ sibi mutuò praestanda*

DEFINITIO.

*standa ad Reip. salutem solenniter conventum. (dd). Cum iis ve-
rò minime pugnabimus, qui Fœdus conventionem vel etiã
contractum appellant, quippe quæ nomina, si rectè intel-
ligantur, illi non disconveniunt. Maluimus tamen in
exponendo genere nomen pacti adhibere, cum & haud
pauci Politicorum, nec non Jctorum, nobis hujus sint au-
tores.*

§. 6. His prælibatis, accedim⁹ sã ad Fœdera ipsa, in quorũ
tractatione principè assignamus locum iis, qui contrahe-
re inter se fœdera possunt, quiq; Efficientis nomine ve-
nire plerisq; solent. Et quamvis regulariter quidem pan-
gunt illi, qui jura Majestatis habent; ac proinde superio-
rem non recognoscunt: ut sunt Imperator, Reges, &c.
(ee). Attamen Electores quoq; Principes, & alios Im-
perii Romano Germanici Ordines pro generali pace &
quiete fœdera inire posse, constat ex *Aur. Bull. tit. 15. & Re-
sess. Imper.* Immo & Civitates maximè Impe-
riales liberas privilegio isto gaudere extra omnem
controversiam aleam positum putamus per verba A. B. d. c.
15. §. 1. & fœdus Svevicum; cui multæ interfuerunt Civita-
tes approbatum per R. J. 1700. *Von wegen der Städte in
Schwäbischen Bunde.* De Civitatibus autem Hanseati-
cis, (ita forte dictis, quod maxima illarum pars mari ad-
iacet, (ff) quid statuendum multis hæret aqua? an
earundem aliàs satis celebre fœdus, justum ac legitimum
censeri debeat? quod antequam enodemus, in anteces-
sum origo hujus Fœderis, sed non aliter quam obiter, levi-
que quod dicitur brachio, excutienda erit. Sunt quidam,
qui originem hujus fœderis ad tempora vetustissima, ac
ea quidem imprimis, quæ annum Christi millesimum du-
centissimum longè antecedant, referre contendunt. Ast
quam benè monstrat Illustris & nunquam absque præfati-
one honoris nuncupandus Dn CONRINGIUS (gg), ita rati-
ocinans: *Quoniam Lubeca cum aliis Vandalicis Civitatibus
Societatis caput semper audivit, quomodo quæso ultra earum
primor-*

(dd) *Pl. Re. ad
Excell. D. D.
Vandel. Pol.
sect. 2. cap. 1. §.
9. & 10. Ager.
Coll. Pol. disp.
12. tit. 2. Hanov.
disp. pol. ult. tit.
2. Besold. Coll.
Pol. class. 90.
ster. disp. 6.
EFFICIENTIS
FOEDERUM
CAUSA.*

(ee) *Brand.
Lachr. in Epist.
Jurispr. Publ.
c. 1. §. m. 213.
Bornic. de juræ
majest. 125.
Argumento l.
7. ff. de capt. &
post. Ludov.
Rudolphide su-
prema & absq;
princip. potesta-
c. 2. Besold. de
jure fed. 1. §.*

(ff) *Vid. Voh-
neri Thesaur.
pract. in voce
Hanseæ
Städte.*

(gg) *Dn. D.
Conring. in
Exercitiis de
Urbib. Gera-
man. 16. 85.*

(hh) *Matth. Stephani de iuridict. lib. 2. part. 2. cap. 30. n. 20.*
(ii) *Var. ab Ehrenb. de Feder. cap. 20. n. 44.*
(kk) *Keckerm. lib. 1. Polit. cap. 24.*
(II) *Deducunt hac latiss. Dominic. Armaus de Comit. cap. 4. n. 131. Idem, ad A. B. disc. c. 2b. 10. Rumelinaus ad A. B. part. 2. dissert. 4. th. 34. J. h. Limnaus de Jur. publ. lib. 7. c. 1. n. 79. seqq. B. Carpz. de Leg. Reg. c. 6. sect. 10. n. 10. seqq. Dan. Ot. 10 de jur. publ. cap. 11. Johan. Angl. VVerdenhagen praefat. part. 1. c. 3. de Rebus publ. Hansear.*

primordia excurrere origo potest? Cæperunt autem condâ seculo duodecimo declinante, scilicet eo tempore, quo omnis baltica ora jugum Danicum exiit. Id quod circa annum 1259. contigit. Ut ita exinde concludere in arduo minimè sit, post annum sexagesimum hoc fœdus cœpisse. A quo non multum absunt MATTH. STEPHANI (hh), WAREMUNDUS ab EHRENBERG (ii), KECKERMANNUS (kk), alii, qui tempus originis anno 1270. tribuunt. Licitum autem Fœdus hoc esse tradunt Auctores, quorû rationes sequentibus imprimis innituntur. Primùm scilicet ex A. B. tit. 15. constat, clandestinas tantum malitiosasq; subditorum cœfederationes, nõ verò pro pace publicâ conservanda initas, qualis & hæc est, illicitas esse. Conservandi verò boni publici causâ fuisse contractam hanc societatem, nemo non dabit, qui qualis rerum complexus tum, cû coierunt inter se hæ Civitates Fœdere, fuerit, ex Historia petet. (II) Deinde hoc ipsum Fœdus robur atqve autoritatem à confirmatione Caroli IV. aliorumq; Imperatorum accepit. Accedit quod longo jam temporis privilegio sit munitû. Reliqua consulto jam præterimus. Qui avet ea scire, audeat Præcellentem Dn. M. Theod. Kirchmaierum, Collegam ac Fautorem nostrum æstumatissimum, plenius de hisce Civitatibus Hanseaticis differentem.

§ 7. Sicut autem in pactis omnibus attendenda est persona, cum qua paciscimur; ita & in Fœderibus, quæ ex usu Reipubl. esse debent, præprimis in personarum, cum quibus illa ferimus, qualitates inquirendum est. Et cum Persona vel sint Ethnicæ, vel Christianæ, videbimus, quibus cum Christianis fœdera ineunda. In Christiano, seu Principe jus Majestatis habente, seu Reipubl. libera, quæ vel ex concessione Principis, vel ex contractu, vel ex privilegio fœdera jungere potest, primò omnium fortunam & mores: sub fortuna potentiam & res antegestas ponderemus: illam sane, quia societates potentiores ad securitatem multum confe-

conferunt; aliasq; egestas dirimit societates, nihilq; verius illo Bruti Tribunipl. dicto apud Livium: *Unam esse tenuium adversus potentiores securitatis cautionem, ut potentes, si nocere velint, non possint.* Potentiam verò non opes, pecuniam, & divitias tantum interpretamur: sed cū LIPSIO (mm) ea etiam fines imperii, opera, imò virtutes Principis, virosq; comprehendimus, juxta illud DEMOSTHENIS (nn): πόλεως ἔγωγε πλεόντων ἡγῶμαι συμμαχῆς, πείν, εὐνοίας. *Civitatis opes duco commilitones, socios, fidem, benevolentiam.*

Nam glomerare manum bello, & concurrere in arcem

Cum sociis ardent animi: furor traq; mentem precipitant. (oo).

Quique non mediocri potentia valeant; sed & in proximo habitent (pp). Nunquam enim stabile & diuturnum, quod à remotissimis & invitis promittitur animis. (qq). Et notissimum est dictum Itolorum: *L'acqua lontana non spegne fuoco vicino.* Nam si loci opportunitas absit, non facile in presenti periculo adfulgebit auxilium: quum remoti animi arctius etiam quasi naturæ vinculo copulati videantur ad mutuum auxilium ac defensionem præstandam (rr) *Res verò gestas etiam intueamur, quomodo & quales se erga alios gerant & gesserint confederatos.* Qui enim crudeles, perfidi, nihil veri amant, Deum nec timent, nec metuunt, jurisjurandi religionem susque deque faciunt, ab eorum fœdere abstinendum est. Verissimum enim est illud CICERONIS (ss): *Nulla nobis est societas cum Tyrannis, sed summa distractio; & hoc omne genus pestiferum atque impium, ex hominum communicate exterminandum.* Et Divi AMBROSII (tt): *Qui fieri potest, ut homini sit amicus, qui Deo fuit infidus?*

§. 8. Sub bonis animi comprehendimus animorum conjunctionem & morum convenientiam. Non enim a-

B

micitia

(ss) Cic. offic. 3. c. 6. (tt) Ambros. 3. Offic.

[mm] Lipsius de magnitud. Rom. Imper. lib. 1. c. 3.
[nn] Demosth. Orat. Philipp. 3.

[oo] Virg. Æneid. 2. 315.
[pp] Aristot. Rhet. cap. ult.
[qq] Dion. Sic. lib. 2. c. 7. p. 116. 22.

(rr) Cho Rier lib. 2. Theaur. Polit. II. Rec. legem. in. d. 11. 33. Cui s. Philof. 96. 18. Machiavell. lib. 2. de Republ. c. 15. 1. Res. fol. 4. b. 2. Polit. c. 6. n. 16. & c. 15. de fœd. c. 4. n. 11. El. Rensner. lib. 3. Stras. ag. c. 3. Reinh. König. part. theatr. Pol. c. 5. n. 136.

uu) Melch.
(un. q&af. Po-
lit. 74.

[xx) Eberh. à
VVeibe de
fada. lib. 1. c. 20.

(yy) Bodin. de
Rep. lib. 5. cap.
6.

(zz) Vid. A-
ym. de Jur.
Publ. discurs.
27. cap. 28.
Bortig de nat.
Jur. Majest.
2. th. 16. Heigig
7 art. 1. q&af.
ii.

(aaa) Petrus
Martyr. clasi.
4. Loc. C. mm.
cap. 6. n. 23. Al-
berti. Gentil.
lib. 3. de jure
beli cap. 13. J.
Althofius cap.
35. Polit. num.
51. Schönber-
nerus lib. 4.
Polit. c. 36. f.
468. & 469.
Timpler. lib. 4.
Pol. 9. q& 8.

inicitia firma & libertas tuta, ubi animorum exulat con-
junctio (uu). Mores verò Principum aliorum, virtutes
& vitia, item potentiam, quoque vitæ genere delectetur
Princeps, per Legatos ad aliud principale negotium tra-
ctandum missos obiter explorabit, ut ivadet EBERHAR-
DUS à WEIHE (xx). Quibus tutius credetur, quàm vul-
gi sermoni & famæ. Si enim his semper fides haberetur,
etiam innocentissimus quisque vel hoc vel illo vitio tra-
duci posset: sicut Electorem MAURITIUM Saxoniz Du-
cem, & ALBERTUM Brandenburgicum; hunc Docto-
rem, illum Licentiarum perfidiæ, vulgus appellasse (ut
imprudenter privata licentia scribit BODINUS (yy) scil.
quod Gallo civitates Imperii occupanti in omnibus non
amplius vulerint ad stipulari. (zz). Ad animorum con-
junctionem referimus etiam consensum Religionis, si
non universalem, tamen fundamentalem. Est enim re-
ligionis concordia subditorum & confederatorum maxi-
mum vinculum, quod corda & voluntates eorum potissi-
mum invicem conciliat & conglutinat: E contra verò nul-
la ex re major animorum & voluntatum distractio, Re-
publicarum perniciosa nasci potest, quam ex religio-
nis diversitate: Ut ad objectionem SIGISMUNDI III Regis
Poloniz respondit Serenissimus CAROLUS IX. Sve-
corum Princeps hæreditarius Anno 1595. quod habetur
in Excepsi Historica Svecorum pag. 126.

§. 9. Verum enim verò, an cum diversæ Religionis
hominibus aut Principibus salvâ conscientia foedus inire
liceat, nec ne, id multis verbis disputatum à pluribus jam
dudum est. (aaa). Et habet omnino res non parum diffi-
cultatis. Dividere autem ferè foedera solent in Ecclesi-
astica, quæ Religionem solam respiciunt: merè Politica,
quæ super civilibus rebus ineuntur: & mixta; quæ sunt,
defensio religionis, ubi quæri solet, an in religionis propu-
gnatione impiorum aut hereticorum auxilia flagitanda, an uni-
us Dei subsidio & ope standum? item in quibus requiritur, ne
errores doctrina, quibus altera confederatorum pars est im-
mersa,

mersa, ab ministerio Ecclesiastico taxentur & resutentur. De
 primo ultimoque genere statuere Theologorum est, quod
 nobis hic arrogare velle nefas esto. De societate autem est
 merè Civili & Politicâ, si quæstio est, reperimus sanè, eâ
 non simpliciter esse interdictum. (bbb). Si enim licitum,
 commercia & contractus civiles cum hominibus religio-
 nis diversæ exercere, quod summa nos docet necessitas,
 cum, ut Poëta canit:

*Non tellus eadem parit omnia, vitibus illa
 Convenit, hac oleis, hic bene farra virent.*

Cur non etiam liceret Fœdera cum iisdem inire ad legitimi-
 mam sui defensionem? Pace enim & tranquillitate cessan-
 te, cessant plerumq; commercia. Deinde ex jure natu-
 ræ hausimus, quod vim vi repellere liceat. Nam ut di-
 versitas Religionis iis, qui injustè opprimuntur, non ob-
 staculo est, quò minus secundum jus naturale defensionem
 ejus suscipiant, quem injustè ab aliis opprimi vident, ita
 etiam nihil impedit, cujuscunq; religionis sit, per quem
 nos & nostra defendimus; quò minus illa defensio nomi-
 ne juris naturalis veniat. Nec nobis exempla desunt Sancto-
 rum, qui urgente necessitate cum diversæ religionis
 hominibus fœdus percusserunt. Sic Fœdus Jacobus fecit
 cum Labano Idololarra (ccc), Josua cum Gibeonitis (ddd),
 Salomon cum Rege Hiram (eee), Judas Maccabæus cum
 Romanis (fff), Jonathas & Onias cum Romanis & Sparta-
 nis (ggg), Romanis & Spartani cum Simone (hhh), & Si-
 mon cum Romanis. Sed quid antiqva profero exempla,
 cum recentia ubivis obvia sint? quis nescit, Svecos Luthere-
 ranos cum Gallis Papistis contra Electorem Brandenburgi-
 cum & Imp. Rom. atque Danos terrâ mariq; bella geren-
 tes; Lubecenses, Bremenses ac Hamburgenses cum Bata-
 vis; Danos cum Hollandis fœdera iniisse? ut pluribus ex-
 exemplis supersedeam; quorum magna series posset ad-
 duci. Collectis autem omnibus omnium rationibus, hæc
 earum summa redit: quòd scilicet liceat cum iis agere, ne-
 gotiari, res rationesq; contrahere, commercia exercere,

B 2

& si

(bbb) Grotius
 lib. 2. de Jure
 Belli & Pac.
 cap. 15. §. 8.
 seqq. D. Ger-
 hardus de Ma-
 gistr. Polit. sect.
 4. §. 154. seqq.
 Brochmann.
 part. 2. Syll.
 Theol. Loc. de
 Magistr. Pol.
 sect. 6. p. 503.
 & seq. Heif.
 Ulr. Hunn. de
 pact. c. 9. q. 8.
 Rein. König. de
 h. cap. 5. n. 82.
 cum seqq. Be-
 sold. de fœd. c.
 4. n. 2. & 3.
 (ccc) Gen. 31.
 v. 44.
 (ddd) J. 3. v.
 15.
 (eee) 1. Reg. 5.
 v. 12.
 (fff) 1. Maccab.
 8. v. 20.
 (ggg) 1. Macc.
 12. v. 1.
 (hhh) 1. Macc.
 14. v. 18. 20.
 & 24.

(iii) *Celeberr.*
Do. D. V Ven-
deler. in Polit.
pag. m. 620.
Rein King. de
Regim. sci. &
Ecccl. 2. class.
3. c. 3. m. 33. Dan.
Otto de Jur.
Publ. cas. 11. §.
3. V Vurmser.
Exercit. Acad.
8. q. 6. & 7.
V Var. ab E-
vent. in Medi-
sam. pro Fæd.
A Genar. in
Coll. Pol. dist.
22. 1. b. 5. Kirch-
ner. de Republ.
dist. 17.

(kkk) *Pator-*
miramus in c.
quod super X.
de voto. Lan-
densis de bello
q. 9. & c. 71.
Corseti. de po-
rest. 1. c. 8. parte
4. q. 33. Affi-
ctus in feud.
tit. de pace.
Schrad. in de-
sin. iur. bello
conc. 4. Socimj
cons. 20. Ol-
dracu. Conf.
76

& si quæ præterea civilem statum attingent: auxilia verò eorum, nisi urgente extremâ necessitate, desperatis cæteroquin rebus omnibus, implorare non liceat. (iii). Adhuc etiam nonnulli, brevioribus limitibus circumscribendam ejusmodi societatem esse, & sedulo cavendum, ne nimia commixtio contagium afferat infirmis.

§. 10. In controversiam præterea vocatur & illud: Num Principi Christiano pro sui suorumve defensione, cum Principe infideli, veluti ipso Turcâ, contra Principem & quidem Christianum, foedus ferire liceat, vel si ab aliquo Principe Christiano præmatur, auxilium petere? (kkk). Agerrimè sanè tulit CAROLUS V. Imperator, cum intellexisset Franciscum primum Galliarum Regem cum Turcæ Imperatore foedus contraxisse, proindeq; illum non minus quàm Turcam ipsum pro communi Christianorum hoste habendum constituit in *Recess. Spirens. d. Anno 1544. §. und demnach/verse. und diereit/ & §. So adstehen wir.* Contrahendo sanè amicitiam cum inimicis, præsumitur & ipse inimicus factus l. *liberi 28 in illis verbis: vel inimicis suis suas amicitias copulavit, C. de inoffic. testam.* Paria etiam videntur esse inimicum & amicum inimicis, propterea quod similis quis præsumitur illis; cum quibus illi est amicitia, consuetudo & familiaritas. Nec dubium, quin illi suæ potius utilitati, & saluti inserviant, quàm alienæ; ac premente hostium metu, aut victoriæ laudem prædamq; sibi tribuant, aut fugæ latebras quærant. Sunt porò ejusmodi foedera quoq; admodum periculosa, cum occasione mutandæ religionis præbeant, raroq; apud infideles fides inveniatur. Cæterum pro decidenda quæstione potiora videntur argumenta negantis quàm affirmantis sententiæ (III). Sed nulla iniquies inire possint foedera? & numne culpandi ideo, quibus pacis jura & amicitia cum illis intercedunt? an furcis expellendi suat, qui cum infidelibus

(III) *Vide Rein King. lib. 2. class. 3. q. 5. un. Hunnius de pactu c. 2. q. 4. Zepperus lib. 4. de Legibus Mosaicis, c. 6. Coler. de Jur. Imp. Germ. conel. 77. König. part. 1. c. 4. m. 83. Otto de Jur. Publ. 6. 11. Besoldus de Fæd. 4.*

bus Turcis fœdera contrahere non verentur? Neq; ad eò rigidi sumus, ut simpliciter cum infidelibus quibusvis illicita dicamus fœdera; sed hâc tamen conditione improbamus: si absit necessitas urgens & evidens. Hinc mediâ viâ cum CÆLSO MANCINO [mmm] incedimus, cujus verba hæc sunt: *Ego semper arbitratu sum, si Principi Christiano bellum sit cum Principe etiam natura legis, ei non licere infidelium auxilio uti simpliciter loquendo; neq; pro sui tutela atq; defensione. At verò si bellum iustum sit infideli; tunc posset Christianus Princeps contra infideles auxilio infidelium uti.* Ex quibus hæc duo notanda: (1) quod contra fideles & sic contra Religionem vel Christum illicita sint fœdera cum impiis. Ne si pangantur fœdera, Principi obtingat, quod FRANCISCO I. Galliarum Regi jamjam morituro exclamanti: *Perii, ben perii, qui volui esse fœderatus ei, qui est hostis Christiani nominis.* Cardinali Guisio consolationem ex sacris literis suppetenti respondisse fertur [nnn]: *omnis misericordia mihi clausa est; qui ut amuli mei vel gloriam infuscarem, vel injuriam vindicarem, fœdus pepigi cum Turca, & Christianorũ capita tanquam armenta ad Mahometanam servitutem vivus vidensq; passus sum abigi.* [2] Quod contra infideles alios licita sint necessitate urgente. Ejusmodi ergò fœdera nõ simpliciter improbantur; sed tum demum, quando absque ulla legitima causa quidam in fœdus descendunt cum infidelibus; ac velut ad ludum jocumq; transiliunt.

§. II. Materia Fœderum sunt omnia ea, quæ ad Reipubl. salutem faciunt vel commodiorem conservationem. In genere tamen requirimus, ut sint res licitæ, legitima, possibiles, honestæ, ac legibus permissa. [ooo] Quæ enim pacta contra leges & bonos mores fiunt & præstiti impossibilia sunt, obligandi vim habere non possunt, imò omnes contractus & omnes conditiones, quæ turpem continent causam, aut ad delinquendum invitant, quæ fiunt conscientia contradicente & legibus prohibentibus, non modò inutiles esse, sed & planè nullos, & pro infectis haberi, indubitati juris est. In specie autem fœdera contra-

B 2

hi so-

(mmm) Celsi Mancin. cap. 18. in tract. de juribus Principum lib. 6. fol. 253.

(nnn) Floidanus lib. 15. Comm. pag. 322.

MATERIA CIRCA QUAM, SIVE OBJECTUM.

(ooo) Dn. Eysermus in dispo. de Fœd. §. 7. Braudl. de c. 13 p. 214.

hi solent vel de Religione, vel de mutuis auxiliis, vel de commerciis, vel aliis Rempubl. & publicam rem concernentibus. Atque hęc pertinent Conditiones Fœderum, de quibus etiam pauca quædam subnectemus, siquidem & eæ debent esse honestæ, æquæ, possibiles: item certæ ac perspicuæ, [ppp], ut callidas interpretationes haud admittant.

§. 12. Conditiones illæ, sub quibus Fœdera contrahuntur, aut sunt æquales, aut inæquales [qqq]. Æquales sunt, quum pari jure ac lege in fœdus & amicitiam veniunt. Unde Fœdus hoc vel est in eadem re, vel simili. *In eadem re*; ut in mutuâ defensione; & sic omninò æquale est. *In simili*; ut quum una Respubl. defensionem & periculum, altera pecuniam & comæatum subministratio- nem æquivalentem promittit. Inæquales conditiones sunt, quum non tantum, quantum ab unâ parte promissum est, ab alterâ expectatur: cujusmodi Fœdus est vel inter Patrones & Clientes, & dicitur *Fœdus Clientelæ* sive *protecti- onis*, *Schutz* und *Schirms* *Berechtigt*est. [rrr], quod alter alterius defensionis, & is vicissim mutua obsequii tenetur relatione. Clientela enim nihil aliud hodiè est, quàm gratuita & confœderata sociatio ex justa & probabili causa inita, quâ liber populus alterius majestatem comiter ob- servare tenetur, ut ab injuriâ potentiorum tutior esse pos- sit (sss). Vel inter Principem & ejus Tributarios, & vocatur *Fœdus miserabile*. Atque hoc Doctores improprium appellant, seu quasi Fœdus. Forma denique Fœderum ipsa est pæctio sive obligatio. Quò pertinent Ceremoniæ ac Solemnitates, quæ apud varias Gentes variæ fuerunt. *Romanorum* morem refert Livius lib. I. c. 24. Apud quos *Fecialis* ex jussu Regis sumtâ herbâ purâ seu sanctâ, quam *sagmina* vocabant, feriebat porcam filice, dicens: Sic â Jove feriatur is, qui sanctum hoc fregerit fœdus, ut ego hanc

(ppp) Bodin.
lib. 1. de Re-
publ. c. 6. m. 580.
Hanon. d. diff.
Pol. ult. th. 29.
VVari. ab E-
rent. d. c. 2. p.
188. Besold. de
Fœd. c. 5. n. 20.
seq. König. d.
cap. 5. n. 155.
FOEDERUM
CONDITIO-
NES, ATQVE
FORMA.
(qqq) Perr.
Fab. lib. 7. Se-
mestr. c. 7. ar-
gumento l. 7.
S. 1. ff. de cap.
& de poss.
Thotot. de Re-
publ. lib. 11. c. 4.
Cujac. lib. 1.
dist. 23. & 27.
Otro, dict. loc.
c. 11.
Mantic. l. 27.
de tacit. con-
sent. tit. 7. n.
10.
Keckerm.
lib. 1. Syst. Pol.
c. 24. p. 190.
(rrr) Arnisaus
de jure Majest.
c. 4. n. 8. Val.
Förster. de *

* *jurüdict. Rom. part. 2. n. 175. Keckerm. dict. c. 24. p. 391. seq. Besold. d. c. 5. n. 7. Kirch. diff. 7. th. 2. (sss) Braudlachi Epir. Jurispr. Publ. c. 3. pag. m. 216. VVarem. lib. 1. c. 4. Bodin. de Rep. l. 1. c. 9. n. 108. Grostius de antiq. Batav. c. 3.*

hanc porcam ferio. Hinc *Claudius Caesar* cum Regibus
 Fœdus in foro icit, porca cæsa, & vetere Feacialium præ-
 fatione adhibita. Extant & hodiè denarii argentei, quos
 ab Italicis populis, quo tempore bellum Marsicum motū
 est, cufos esse, faciliè constat. In alterâ namque parte
 conspicitur *imago Italia, capite laureato*; in alterâ *conju-*
rati, & in medio, *unus, qui porcam sustinet*; cuius immolati-
 one Fœdera ab antiquis fieri solita, indicat quoque illud
 Virgillii (ttt) - *Et cæsa iungebant fœdera porcâ*; nec non illud
 Ciceronis (uuu): *In eo fœdere, quod factū est quondâ cum Sam-*
nitibus, quidam adolescens Nobilis porcam sustinuit, jussu Imper-
atoris. Scythæ verò hoc modo fœdus sanciebant: *Infuso in*
grandem calicem vino, commiscebant eorum sanguinem, qui fe-
rirent fœdū, percutientes cultello, aut incidentes gladio aliquan-
tulū corporis; deinde in calice tingebant sagittas, securim, jaculū:
hæc simul atque fecissent, sese multis verbis devoentes, poculum
evacuare, non modò ii qui fœdus faciebant, sed etiam comites il-
li, qui erant maxime dignitatis (xxx). Fœdus firmantes *Medi*
 & *Arabes*, missum è leviter vulneratis brachiis aut polli-
 cibus sanguinè invicem lambebant. (yyy) *Baucæ* feriebāt
 fœdus super occultam fossam, & quoad humus eâ ita se
 haberet, tamdiu fœdus in eâ regione ratum fore sentie-
 bant. (zzz). *Pannonii, Tartari*, & alii populi alium adhi-
 buerunt morem (aaaa). Duo autem maximè insignia
 Fœderis & amicitie Symbola apud Antiquos fuerunt, Pa-
 nis nimirum & Sal, quorum quidem usu & esu fœdera con-
 firmare solebant. Unum alimenti, alterum condimenti
 instar obtinet: utrumq; v. *φιλανθρωπίας* & benevolentie
 tessera & signum est. Hinc *Macedones* patrio ritu fœdus,
 quod sanctissimum vellent haberi, sic inibat, ut panem
 gladio divisum uterq; libaret (bbb). Eandem apud *Mos-*
chos consuetudinem receptam esse testatur SIGISMUN-
 DUS BARO ab HERBERSTEIN (cccc). Sal non tantum
 in Gen

SOLEMNITATES APUD VARIOS VARIOS VIRGILII 8. 641. CICILII 2. de INVENT. cap. 30.

(xxx) Herodot. lib. 4. Solin. cap. 35. Pomp. Mela lib. 2. Geogr. pag. 42. Alex. ab Alexand. lib. 5. Gen. diæ. c. 3. Camerar. cent. 2. hor. subcis. c. 87. (yyy) Tertull. in Apologet. Tacit. in Ner. Salustius in Catilin. Consp. Valer. Max. lib. 9. c. 11. (zzz) Herodot. lib. 3. p. 160. *

* (aaaa) Vid. A Gent. in Ann. Bojor. lib. 2. Cromer. rer. Pol. lib. 30. Polydor Vergilius de inveni. rer. lib. 2. c. 15. Stückel. An- tiqu. c. 30. (bbbb) Curr. lib. 8. Cæc. Rhod. lib. 28. Antiqu. c. 15. (cccc) Sigism. Baro ab Herberstein. in descript. Mosc.

(dddd) *Plin.*
lib. 31. c. 7. Ti-
bull. cl. 4. lib. 3.
Horat. 3. Odar.
23.
(eeee) *Levit.*
2. v. 13. Num.
18.

in Gentilium sacrificiis adhibitum esse comprobat PLINIUS (dddd); sed etiam gentis Israëlita (eeee). Quod tunc vitæ morumque puritatem, tum divini Fœderis cum isto populo firmitatem & stabilitatem adumbrat. Quid autem hodie in usu, consule *Besold. lib. 2. Polit. c. 6. n. 31.*

§. 13. Fœderis Confirmationem quod spectat, juramento & solenni precatione sive nominis divini invocatione fieri consuevit. Idque cum primis usitatum fuit apud eos, quorum fides sociandis suspecta. Hinc CAROLUS Burgundiorum Dux LUDOVICUM XI. Regem Galliarum, cui nihil credendum putavit, referente BODINO [ffff], nova jurisjurandi religione obligavit. Alii insuper non contenti confirmatione per juramentum factâ, præcipuè si cum hostibus erat contrahendum, etiam obsides solebant rogare & recipere, ut in *Fœdere Chambortico* factum inter Gallum & MAURITIUM Electorem; ubi Gallo obsides dabantur Christophorus Dux Mechlenburgicus & Philippus Landgravius Hassiæ. Interdum & Castella oppidave munita, ut eò minus de Confœderatorum fide dubitare liceret. Quamvis itaque juramentum præcipuus Fœderatorum sit nexus, quippe quod plus faciat, quàm simplex promissio, veruntamen nõ adeò necessarium ducimus ad Fœderis confirmationem, sed sufficere putamus, si quis conventa se servaturum per suam fidem, vel cum clausula loco juramenti: *Ich will zwar nicht schweren / aber mich doch an Eydens Stat zu halten verpflichten /* promiserit. Accedit quod hodiè plerumque per nominis propriâ manu factam subscriptionem & insignium annexionem non parum roboris pactis Fœderibus solet accedere. Et ut firmiora & sanctiora sint Fœdera, sæpè in Senatu, vel in Curia majore, vel in Comitibus Optimatû Populique promulgantur. Nec subditorum sive Ordinum consilium in Fœderibus contrahendis negligendum est

(ffff) *Bodin. de*
Rep. lib. 5. cap.
6.

est (gggg) : quum nullum firmitus Principibus sit praesidium subditorum benevolentia (hhhh). Cautionum omnium, quibus foedera firmantur, felicissima putatur, si ea, ad finitatem & propinquitatem contracta, jungantur (iiii) : nam & aperta bella hac ratione commodè sopiuntur.

§. 14. Panguntur autem Foedera vel perpetua vel temporaria. Quorum haec ad certum Reipubl. tempus vel ad confederati Principis excessum; illa, quamdiu Gentis nomen est, durant [kkkk]. Et huc referendum venit *Foedus hereditarium* [seu pactum Confraternitatis die Erbvertheinigung / Erbverbrüderung /] quò cavetur, ut alterius stirpe extincta patrimonium ejus ad alterum certam successione lege perveniat. Quale inter Illustriss. DUCES SAXONIAE & LANDGRAVIOS HASSIAE Anno 1373. sancitum & Anno 1431, 1555, 1587, & 1614. renovatum insuper & à CAROLO IV. Anno 1373. RUDOLPHO II. Anno 1597. imò ab omnibus Imp. vigore Capitul. art. 4. confirmatum est (llll). Inter Duces Saxoniae & Hennebergicos anno 1554. Kal. Septemb. pactum, quorum nunc extinctorum Principatus ad Saxoniae Duces devolutus est. Plura silentio veneramus exempla, quae videri possunt apud Nobiliss. Dn. SCHÖNBÖRNERUM (mmmm), Easque pactiones Reipubl. utiles esse ostendit CL. Dn. NIC. REUSNERUS (nnnn) : 1. Quia sic familiarum senescentium splendor & dignitas conservatur. 2. Privatorem commodis huius actionibus prospectum est, ne illi alienis & peregrinis Dominis subiciantur. Siquidè satis deplorandum, videre antiqua Majorum praedia & castra devolvi ad externos (oooo). 3. Et publica denique salus ejusmodi innititur confederationibus (pppp). Ad harum classem referre etiam solent *Ganerbinatus*, qui nihil aliud sunt quam societates & confederationes Nobilium excellentiorum sui defendendi causa inite adversus latrones, qui tunc temporis homines undique infestabant.

C

Cujus

(pppp) Andr. Knichen. d.c. 52. n. 78. seqq. Heig. lib. 1. q. 2. 23. n. 24. Gail. 2. obs. 127. n. 5. Chaffart. in casus. glor. mundi part. 5. 206. l. 23. n. 107.

(gggg) Bberis
a V. Feihe d. lib.

1. c. 2. n. 223.

Bodiu. d. 15.

c. 6.

(hhhh) Lib.

lib. 8. Senec. lib.

1. de Clem.

(iiii) Nicol.

Bets. de pact.

famil. cap. 6. p.

166.

Besold. de Pact.

c. 5. n. 5. & c. 6.

n. 3. Bod. loc.

cit. p. 906. seq.

(kkkk) Kirch-

ner. de Ref.

disp. 17. Besold.

d. 1. h. 19.

(llll) Chytrano

in Chron. Sax.

lib. 18. f. 534.

V. Varem.

ab Erenb.

lib. 1. c. 2. n. 26.

Knichen. de

jur. Sax. Gerl.

Electorum c. 2.

n. 73. seqq.

(mmmm)

Schönbörn. lib.

2. cap. 13. p. 80.

m. 157.

(nnnn) Reuf-

ner. lib. 1. Con-

sil. 7. n. 34.

(oooo) l. 38. ff.

de rei confed.

l. 22. C. de ad-

ministr. causela.

(qqqq) *Rittershus.* in
Paris. Feud.
lib. 1. c. 17. §.
 257.
 (rrr) *Confer. Z.*
eur. R. A. An.
 1500. in *Comi-*
sis August.
 & *Vormat.*
An. 1495. Item
August. 1548.
Videatur &
Ordinatio Ca-
mera 1555.
Add. Pau-
mesfer. lib. 2.
Juris. c. 3.
Först. de succ.
4. l. 24. Publ. de
Feud. c. 9.
 (ssss) *Bodin. d.*
lib. 5. c. 6.
Conf. Du. D.
Vendelers
d. l. pag. m. 360.
 & *Besoldus l.*
c. 9. 29.

**FINIS
 FOEDERUM**

(rrr) *B. Carp-*
zovius Comm.
ad L. R. cap. 9.
 n. 17.

Cujus rei originem DN. D. RITTERSHUSIUS antiquita-
 tis solertissimus observator, ad ea refert tempora, quibus
 in armis jus positum erat, zu der Zeit/da das Faust-Recht
 im Schwange gieng. Ubi ejusmodi fraternitates certis san-
 citæ fuerunt legibus, quas appellabant den Burgfriede.
 (rrr). Sed ut redeamus, unde quasi divertimus, *Fœdera*
Temporaria ita sunt constituta, ut ad aliquod tantummodo
 tempus durent, quod vel expressum & certo annorum nu-
 mero determinatum, quibus elapsis, aut omnis cessat ob-
 ligatio aut mutuo consensu de novo sunt renovanda &
 confirmanda; vel tamen vim suam sit habiturum,
 quamdiu Principes confœderati vixerint, alterutro
 autem mortuo dirimuntur, sæpe tamen Principes,
 qui cum populis fœdus ferunt, non tantum quamdiu
 vixerint, sed etiam ut se mortuis in aliquot amplius annos
 tres quatuorve amicitia continuari possit cavere consue-
 verunt, ut in Fœderibus Francorum cum Helvetiis factum
 memorat morum ille censor & Gallorum Politicus infi-
 gnis BODINIUS (ssss). *Perpetua*, alioquin aterna dicta,
 ad posteros etiam transeunt & in perpetuum obligant. E-
 brai societates firmissimas appellabāt *Fœdera Salis*, i. e. sem-
 piterna, quod nihil eorum, quæ concreta ex Elementis,
 Sale sit incorruptius: & Romanos omnibus suis Fœderibus
 æternitatem imposuisse legimus. Sic cum Latinis amicitiã
 contraxerunt, tamdiu duraturam, donec cælum terram, eandem
 subirent statum. Hæc autem Fœdera etsi per se renovatio-
 ne opus non habeant, maximè tamen consultum videtur,
 si eorundem rati habitio à succedentibus exigatur, ne isti
 pacto Antecessorum se non obligari forsitan existiment.

§ 16. Finis Fœderum in genere est conjunctio ani-
 morum & Principum ac populorum consociatio &
 in unum corpus coalitio. In specie verò ille con-
 sistit in Religionis vel Regionis defensione. Sic *Fœ-*
dus Schmalcaldicum anno 1530. à Statibus Imperii Protestan-
 tibus ob Religionem contractum esse testatur Incompara-
 bilis CARPZOVIVS,)ctus consummatissimus & im-
 mortalitate, quæ nunc fruitur, dignissimus (rrr). Item in
 Com

Commercii & negotiationibus, ut liceat sine impedi-
 mento negotiari, & liberè mercaturam quarundam rerū,
 aut omnium ultro citroq; exercere. Quale inter Dantiscū
 & Thuronium; & quale Hanseatica Civitates in aliis re-
 gnis tenuerunt. Londini in Anglia; Burgis in Flandria;
 Berga in Norrvegia & in Russia Neogardiæ. (uuuu). Ta-
 le & Turca ab Antverp. petierunt, ut XIX. mercatorum
 collegium ipsis permittere vellent. (xxxx). Fœdus de-
 fensionis nihil aliud est, quàm quod contrahitur propter
 mutua auxilia præstanda; Idq; propterea, quia defensio
 omni jure licita (yyy), & quidem Divino Lev. 19 v. 18. Matth.
 22. v. 30. tale Josua cum Gibeonitis Jos. 9. David cum Simri 2.
 Sam. 5. Joab cum militum præfèctis, 2. Reg. 11. &c. Naturali l.
 1. §. cum arietas, ff. si quadr. pauper. fec. (zzzz). Jure gentium
 l. 3. ff. de J. & J. (aaaa) Civili l. 45. §. penult. ff. ad L. Aquil. l. 1.
 C. unde vi. Canonico c. 2. 3. 18. Extr. de Homicidio. (bbbb).
 Mutuâ itaque animorum conjunctione alter alteri confœ-
 deratorum indiscrimine succurrat necessum est. Quod
 qui negant, malè pereant, & Bartolum propterea in in-
 ferno cruciari Baldus confidenter asserit.

§. 17. Effectus deniq; in fide, ceu omnium Fœde-
 rum fundamento & basi, consistit. Nec non in mutuâ
 confœderatorum observantiâ, quâ secundum verba prom-
 missionis fidem datam servare, & auxilium promissum
 præstare tenentur. (cccc). Sapienter omninò Laco
 ille Agestilaus censebat: eos, qui perjurii sese asstringent, &
 homines à suis rebus alienare, & Deum sibi iratum reddere: E-
 contra, servatâ religione confirmare res humanas, quod cum
 his & Deorum faceret Numen, & homines iis maximè studere
 confesserent, quos conservare fidem viderent. Uti de eo me-
 moriæ prodidit CORNELIUS NEPOS (dddd). Etenim
 ut Poëta canit:

Non bove mactato caelestia Numina gaudent;

Sed quæ præstanda est, & sine teste, fide.

Fidem ergo non modò inviolatam tueri oportet, sed et-
 iam ab omni suspitione remotam. Quæ res, opinor,

C 2

Roma-

(uuuu) Chytr.
in Saxon. lib.
23.

(xxxx) Besold.
claf. 1. disp. Pol.
11. th. 22.

(yyy) Gaslino
lib. 1. de pac.
publ. c. 16.
n. 6. VFar. ab
Erenb. lib. 1. c.
2. n. 18.

(zzzz) Goe-
an. lib. 1. Vari-
ar. lect. c. 20.
(aaaa) Boce-
rus de duello c.
18. n. 12.

(bbbb) Vid.
Besold. de jure
fœd. c. 1. VFa-
remund. lib. 1.
c. 2. n. 906.

EFFECTUS.
(cccc) Schön-
born. d. lib. 4.
Pol. c. 37. pag.
m. 473. seqq.
Brandl. ab.
Epit. Jurispr.
Publ. c. 1. p.
215. Avenar.
Coll. Pol. disp.
12. th. 28.

(dddd) Corn.
Nep. in vita
Agestilai c. 2.
n. 4.

Romanos induxit, ut fidem, quæsi Deam aliquam, in Capite Jovis vicinam esse vellent. Quin jam olim vetustissimis temporibus Numa fidei solenne instituerat: ad cujus sacrarium flamines bigis, currû arcuato vehi oportebat, manûs ad digitos usq; involutâ, rem divinam facere: significantes, fidem iurandam, sedemq; ejus etiam in dextris sacratam esse, (ecccc). Ac coluit sanè gens ista eam sanctissimè. Summa, inquit FLORUS (ffff), Fœderum Romanis religio est. Cui subscribit WAREM. ab ERENBERG (ggggg), contractus Fœderum, inqviens, erant simplicissimè apud Romanos, & tamè firmiores nostris juramento confirmatis; id quod deinceps demonstrat.

§. 18. Quàm severè etiam in eos, qui Fœdera neglectui habuissent, animadverterint, docet Ciceero cum alibi, tum præcipuè in 5. Verr. Ut nulla tam gravis excogitari possit coërcitio, quâ non dignè ruptores isti afficiantur. Quo fine Tullus Hostilius ruptorem Fœderis Metium Suffetium religatum, inter duos currus, perniciosus eqvis distraxit (hhhhh). Quia ut Adamas, si frangi contingat malleis, in minutissimas disilit crustas, adeo ut vix oculis cerni queant; ita arētissima necessitudo in summam vertitur simultatem, si quando contingit dirimi (iiii). Et semper, quasi divina necessitate perjuris istis adjuncta pœna, ut & divinam ultionem & humanam infamiam incurrant (kkkkk). Notum hoc est ex historia Saulis, cujus posteritas ob violatam à Saule fidem Gibeonitis quondam à Josua datam, in crucem est acta (lllll). Notum ex historia Zedechiæ Regis, qui fidei data & jurejurando confirmatæ immemor, ubi cum Egyptiorum, Ammonitarum, Moabitarum & Idumæorum Regibus, adversus Nabuchodonosorem conjurasset; post triste internecionis liberorum suorum spectaculum exoculatus, catenisq; vinctus, Babylonem abductus, regnum unâ cum urbe & templo perdidit (mmmmm). Notum deniq; hoc ex funestissimâ & luctuosissimâ Christianorum clade, ad Varnam acceptâ, cui causam præbuit rescis-

(ecccc) Livij
lib. 1. cap. 21.
(ffff) Florus
lib. 2. cap. 6.
(ggggg) Ware-
m. ab Erenb.
de re de fœd. c. 3.
p. 311.

(hhhhh) Florus
lib. 1. cap. 3.

(iiii) Plinius
lib. 37. cap. 4.
(kkkkk) Ari-
stoteles ad A-
lexand. c. 18.
Videatur Er-
nergin Valerio
Max. Christi-
ano lib. 4. cap.
9. Schönborn.
loc. cit. p. 474.
Besoldus de
fœd. c. 7.
(lllll) 2. Reg.
21.
(mmmmm)
4. Reg. 25. & 2.
Paral. 36.

rescissio Fœderis, ex instinctu Juliani Cardinalis Legati Pontificii, negantis valere juramentum, Papâ inconiulto cum hostibus religionis percussum. Nimirum decennialis pax, inter Ladislaum Ungariæ, & Amuratem, Turcarum Reges, erat sancita, & jurejurando, nostris in Evāgelio, illis in Alcorano firmata. Amurates itaq; cum suos in pugna Varnensi à Ladislao Rege, qui violato fœdere prior bellum fecerat, non sine magnâ cæde fugari conspiceretur, ad expianda fidei violatæ piacula, ad ulciscendam Christianorum perfidiam, & ad vindicandum jus rescissæ pacis, depromptum è sinu codicem initi sanctissimè fœderis explicuit, intentisq; in cœlum oculis, ingeminans: *Hæc sunt (dixit) Christi crucifixæ fœdera, quæ Christiani tui mecum percussere, per numen tuum sanctè jurarunt, datamq; sub nomine tuo fidem perfidè violarunt. Nunc Christe, situ es Deus, ut ajunt, & nos hallucinamur, tuas measq; hic injurias ulciscere; & his, qui nos mentem tuam nondum agnovère, violatæ fidei penas ostende.* Vix his dictis pugna, quæ primùm anceps, inclinare cœpit, & primùm Procures, Episcopi, Varadiensis & Agriensis mox Julianus Legatus, fœderis violati svalor & dæd̄x cecidère: postremò Rex ipse Ladislaus telorum sylvâ inter confertissimos hostes prostratus est; cujus caput abscissum, hastæq; adfixum, Amurates pro vallo statuit, his vocibus concitatis: *Tales justus Deus poenas, ex auditis Turcarum imprecationibus, à perfidiâ Christianis exigit.* (nnnnn) Hoc exemplo Principes, & quotqvot Fœdera atq; conventiones incunt, meritò commoveri debent; ut divinæ vindictæ memores, nomine Dei omnipotentis fraudulentè, aut compendio quæsito, non abutantur; utpote qui non inultum sinit sui nominis abusum.

§. 12. Fœdera igitur justis de causis semel inita absque urgente necessitate dissolvenda non sunt; sed firmiter sanctèq; tenenda (00000). Id quod requirit tam jus divinum, fidem hosti datam, inviolatam servare man-

C 3

dans,

(nnnnn) Bonfinius lib. 6. de rebus Ungariæ cap. 3. Chabodius lib. 7. Joſius lib. 2. Abrahami de la Faye historiæ pol. historiæ p. m. 170. seq.

(00000) Besoldus lib. 2. Politicæ. c. 6. §. 39. VVar. ab Erenberg. in Medis. pro Fœder. Rönig. part. 1. Politicæ.

(pppp) Exod.
20. 7. Lev. 19.
R. II. 12.
Rom. 3. 8. 24.
Math. 5. 8. 35.
(qqqq) arg. l.
i. ff. de pact. 1.
l. i. ff. de confis.
pecun.

(rrrr) l. 5. C. de
obl. 1. act. l. 46.
ff. de pact. Vid.
Helf. Ur. Hun-
nium in Resol.
Jur. Civ. lib. 1.
rr. 1. q. 6. 7.
it. in rr. de pa-
ctis c. 2. q. 14. fol.
27b.

(ssss) B. Pa-
vens meus de-
sideratiss. diff.
de Magistr.
Polit. q. 12. 13.
B. Gerhard. in
Locc. Theol.
Tom. 6. pag. m.
804.

(tttt) Braud-
lachr. d. Epir.
7. P. c. 1. p. 216.
Avenar. diff.
12. Coll. Pol. th.
29. Grotius d.
cap. 15. num. 15.

dans (pppp); quàm Naturale, ne data fides frangatur, dicitans. Hoc enim fieri non potest; quin violetur veritas, fidelitas, ac justitia. Veritate enim quis obligatur, ut quod promittit, sincere animo promittat, nisi mendax audire velit. Fidelitas urget, ut quod promissum est, ipso opere impleatur, ne perfidiæ vitium imputetur. Justitia deniq; suo quodam jure poscit, ut quis illud, quod alteri pacificando promisit, exequatur. Et cum nihil humanæ fidei conveniat magis, quàm ut ea, quæ placuerunt & porro placeant (qqqq); cum etiam ea, quæ initio ante conventionem voluntatis erant, postea per contractum & fœdus & obligationem, quæ in eo semper datur, fiant necessitatis, & revocari & rescindi sine alterius consensu non possint (rrrr); igitur etiam Princeps vel populus, si à Fœdere legitimo temere recesserit, à perfidiæ scelere absolvi non poterit, quamvis etiam vi & metu ad talem transactionem faciendam fuerit adactus. Pluribus id ostendimus in *Spicilegio nostro Znlnud. av. practico. 2. secundo*, Znlnu. 2. Monemus tamen, quòd jure à Fœdere recedat is, cui fœdus ex alterâ parte non est servatum, sed prius violatum, vel ut violaretur, apertè tentatum. (ssss). Fœdus enim secundum Auctores (tttt), justè dissolvi potest vel per voluntatem utrarumq; partium, tempore scilicet elapso; vel circumstantiis ejus cessantibus, vel mutuo confœderatorum dissensu, vel etiam alterâ parte fœdus atrociter violante. In eos igitur, qui per justam rationem à Fœdere discedunt, nihil temerè statuendum est *arg. l. 14. 15. 16. ff. pro Soc. Atq; hæc sunt, quæ fudimus potius, quàm scripsimus. Multa poterant addi, quæ de industria omisimus; plura immutari; hoc tamen Typi negabant, quibus, ut primum aliquid in schedas effusum, tradendum erat. Quod spero abunde conciliabit veniam; nec minus & temporis, quod & aliis mihi destinandum fuit operis, & hujus chartæ valdè angustia. Finem faciat solennis illa Beatissimorum Martyrum formula:*

DEO GRATIAS!

Fœdera sancta Deus Cœli fundavit ubiq;
Nil in natura fœderis impos agit.
Omnia, quæ mundus fovet, arcto fœdere constant;
Leges, divina sunt bene juncta sibi.
Fœdere res hominum florent, sine fœdere langvent,
Vis unita hominum fortior esse solet.
Propterea Reges populorum fœdera magni
Censent, terrarum his fata secunda movent.
Talia proponis nunc, PRÆCLARISSIME SCHARFI,
Dum de fœderibus differis arte bonis.
Nobile sic Nomen Genitoris tute tueri
Conaris, Deus his dicat in usq; bene!

*Hic GL. DN. ADJUNCTO feliciores in
omnibus successus pres.*

Johannes Deutschmann/ D.

Nunc iterum cathedram scandis, Clarissime Scharfi,
Adjunctos interfis mancasq; viros.
Hinc multi summis studiis gratantur amici,
Et Patrem & Natum mille per altra ferunt.
Perge tuas Musas, pietatem perge dictim;
Non erit ingenii fama sepulta tui.

*Ica ex animo gratulatur optimo
optimi Parentis Filio*

Michael VVendelerus,

D. & P. P.

Conscendis cathedram, Müllerere, ac pangere justa
Fœdera conveniat quâ ratione, doces.
Scharfius istud opus, Magni Patris æmula proles
Dirigit, & tibi dux ac moderator adest.
Gratulor, ac Vobis successus opto supernè
Felices, quoniam carus uterq; mihi.

Michael VValtberus, P. P.

Fœdæta mæleo quando livenit jugera
 Cruore, & albenit osibus,
 Murisq; sulcos duxit hostis insolens,
 Pacemq; jam pars utraq;
 Pertæsa tristes Martis efferi minas
 Fausito reposeit omine:
 Firmo coitur hinc & hinc coagulo,
 Adamantinoq; vinculo
 (FOEDUS vocatur) colligantur pectora
 Rumpenda nullis seculis.
 Itæ fœcialis, atq; poseit sagmina,
 Rex, pura, dicit, tollito.
Sus iætæ grandi sternitur saxo, Patriæ
 Qvod dextra patrati levat,
 Perennis obses pacis, atq; mutui
 Non vana amoris tessera.
Cur ergo Vobis apta Paci nomina
 Confibulandæ, prælia,
 Sed incruenta & eruditis unice
 Cernenda telis suggerunt?
Qvis Vos tumultûs jusfit inter fœdera
 Sancita ritè quærere?
Qvin ite, Amici, ô ite, dextras jungite!
 Sacra abstinete fœdera
 Turbate rixis, ac duello fomitem
 Alium erudito sumite.
Erro. Per ipsa quaritur Pax prælia
 Fœdusq; factionibus:
 Exerite tela, fortiter collidite
 (Nemo improbabit) dexteras.
Jam post triumphos Cynthius, post fœdera
 Erævisa verbenam parat.

Aurogedias! f.

Sam. Benedictus Carpzov,

Pœf. Prof. Publ.

63158

AB 63158

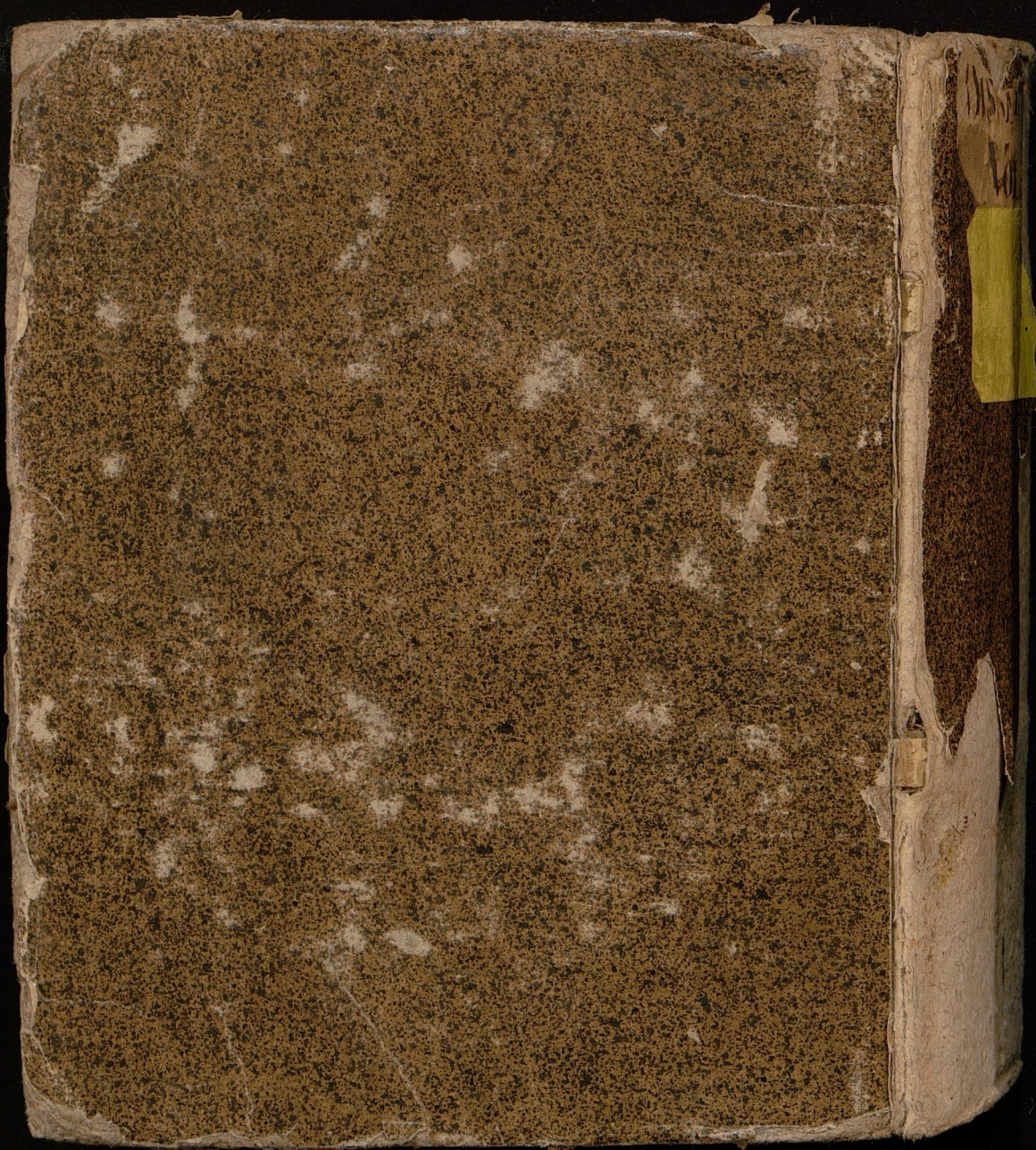
ULB Halle 3
002 422 263

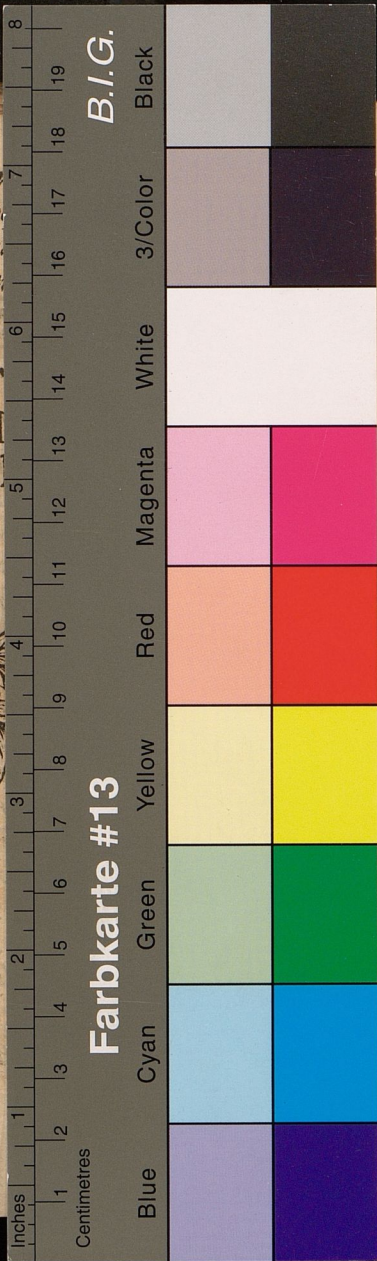

86

VD 17

XXX
21

DE FOEDERIBUS
DISSERTATIONEM POLITICAM
SUB AUSPICIIS DIVINI NUMINIS
MORE INSTITUTOQUE MAJORUM
PRO LOCO

IN AMPLISS. FACULTATE PHILOSOPHICA
BENEVOLE SIBI ASSIGNATO
P. P.

M. Jo. FRIDERICUS SCHARFIUS,

RESPONDENTE

M. JOHANNE MÜLLERO,

HAUSVALDÄ-LUSATO, ELECTORAL. ALUMNO
AD D. XXI. MENS. JUNII, HORIS SOLEMNIBUS
VENTILANDAM.

WITTEBERGÆ,
LITERIS EXCUDEBAT JOHANNES HAKE.
cl. 13c. LXX.